

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Vesienhoitosuunnitelman 2028-2033 valmistelu

Jaana Rintala

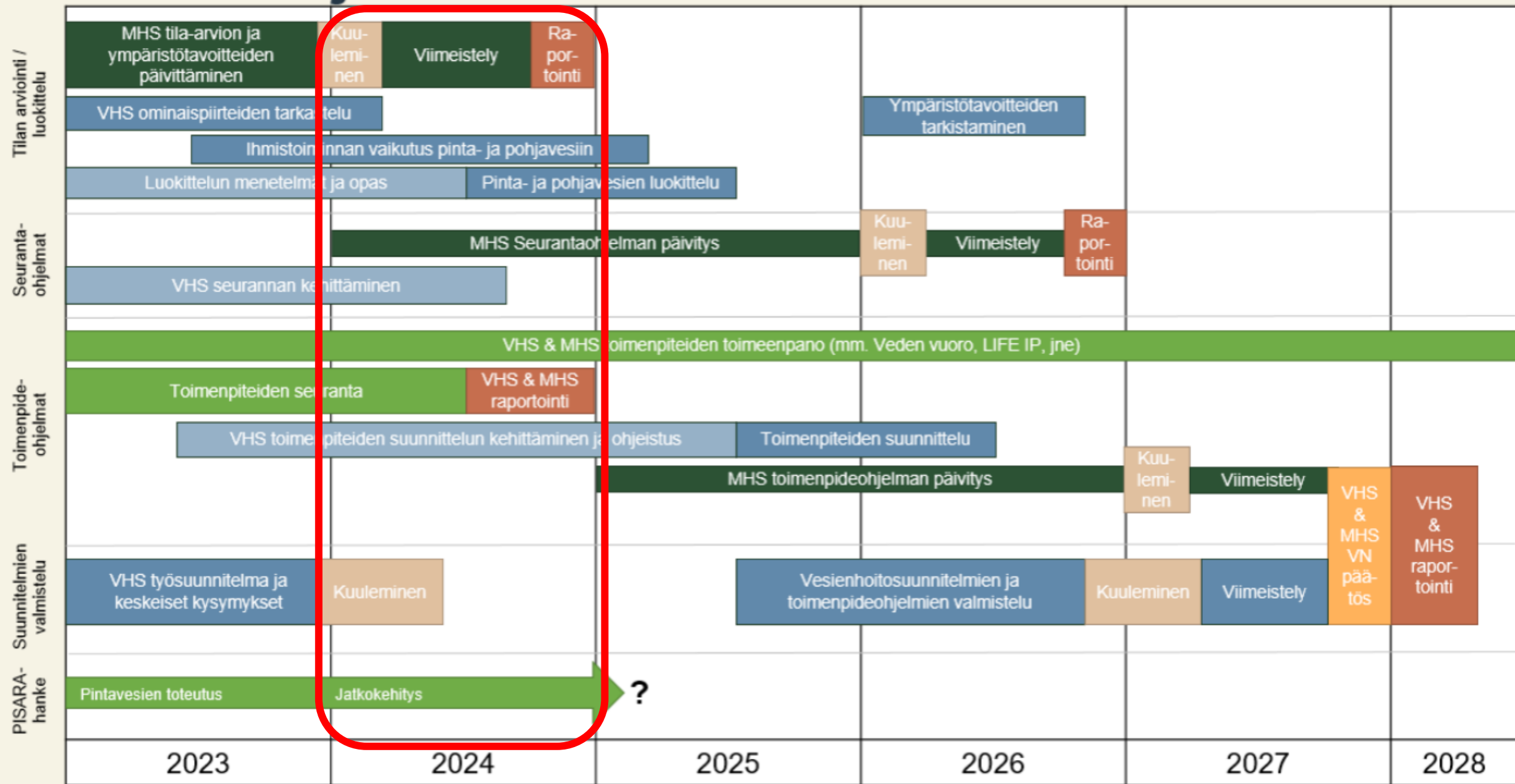
Kalajoen vesienhoitoryhmän tapaaminen 6.5.2024

6.5.2024

Vesienhoidon suunnittelu kuuden vuoden sykleissä

Vesien- ja merenhoidon aikataulu 2023-2028

Suunnitteluun voi vaikuttaa vesien- ja merenhoidon yhteistyöryhmien kautta

- Vuosiksi 2022–2027 nimetyssä Pohjois-Pohjanmaan yhteistyöryhmässä edustettuina noin 60 tahoa
 - elinkeinojen harjoittajat
 - järjestöt, verkostot, yhdistykset...
 - vesialueiden omistajat
 - vesien käyttäjät
 - keskeiset valtion viranomaiset
 - kunnat
 - tutkimuslaitokset
- Ryhmä osallistuu ja ottaa kantaa
 - 1) vesienhoitosuunnitelmien ja merenhoitosuunnitelman toimeenpanon edistämiseen
 - 2) vesienhoitosuunnitelmien ja merenhoitosuunnitelman tarkistusten valmisteluun
 - 3) vesienhoidon yhteensovittamiseen meristrategiadirektiivin ja tulvadirektiivin kanssa
- **Kukin yhteistyöryhmän jäsen on vuorovaikutuksessa sen taustaryhmän kanssa, jonka edustajaksi hänet on valittu**
 - tämä tarkoittaa tiedottamista vesienhoidon suunnittelusta ja sen tavoitteista taustaryhmälle sekä taustaryhmän näkemysten välittämistä yhteistyöryhmälle

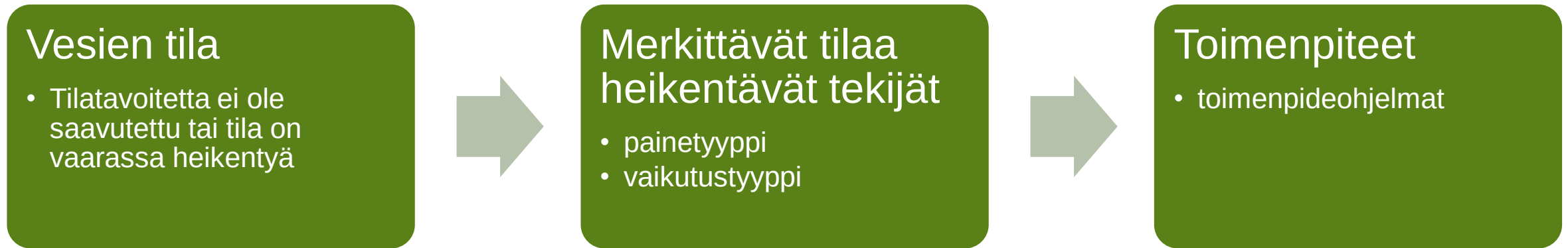
Vesienhoitosuunnitelman valmistelu

Vaikuttaa voi nyt!

- Vesienhoidon keskeiset kysymykset kuultavana 17.6.2024 saakka. Palautetta toivotaan lausuntopalvelu.fi kautta
- Kuulemisessa pyydetään asiakirjan pohjalta palautetta kolmesta asiakokonaisuudesta
 1. **Vesienhoitoon liittyvät keskeiset kysymykset**
 2. Vesienhoidon työohjelma, suunnittelun aikataulu ja osallistumismenettelyt
 3. Vesienhoitosuunnitelmasta laadittavan ympäristöselostuksen valmistelu ja sisältö
- Keskeiset kysymykset ovat asioita, joihin vesienhoidossa on tarkoitus kiinnittää erityistä huomiota seuraavaa vesienhoitosuunnitelmaa valmisteltaessa ja vesien hoidon toimeenpanossa yleensä.
- Palaute otetaan huomioon vesienhoitosuunnitelman valmistelussa ja vesienhoitoprosessin kehittämisessä; yhteenveto palautteesta kirjataan vesienhoitosuunnitelmaan

Vesienhoidon suunnittelu pähkinänkuoressa

Pintavesien ekologisen tilan arvio suunnittelun pohjaksi

- Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen alueella on 660 **pintavesimuodostumaa** (järvet, virtavedet, rannikon vesimuodostumat)
- Kaikille tehdään vuosina 2024–2025 tila-arvio
- Ekologisen tilan arviossa hyödynnetään tietojärjestelmissä olevia seurantatuloksia ja muuta tietoa sekä tietoa hydrologis-morfologisesta tilasta
- Arviossa painotetaan biologisia laatutekijöitä; fysikaalis-kemialliset ja hydrologis-morfologiset laatutekijät tukevat arviota
- Keinotekoisissa ja voimakkaasti muutetuissa vesissä arvioidaan, onko toimenpiteitä, joilla voidaan vähäistä enemmän parantaa vesimuodostuman tilaa aiheuttamatta merkittävää haittaa tärkeälle käyttömuodolle
- Lisäksi arvioidaan, onko tilatavoitteen saavuttanut vesimuodostuma riskissä heikentyä

	Joet	Järvet	Rannikkovedet	
Kasviplankton		✓	✓	Biologiset laatutekijät
Vesikasvit		✓	✓	
Piilevät	✓	✓		
Pohjaeläimet	✓	✓	✓	
Kalat	✓	✓		Luokittelua tukevat laatutekijät
Fysikaalis-kemialliset tekijät	✓	✓	✓	
Hydrologis-morfologiset tekijät	✓	✓	✓	Viisi luokkaa

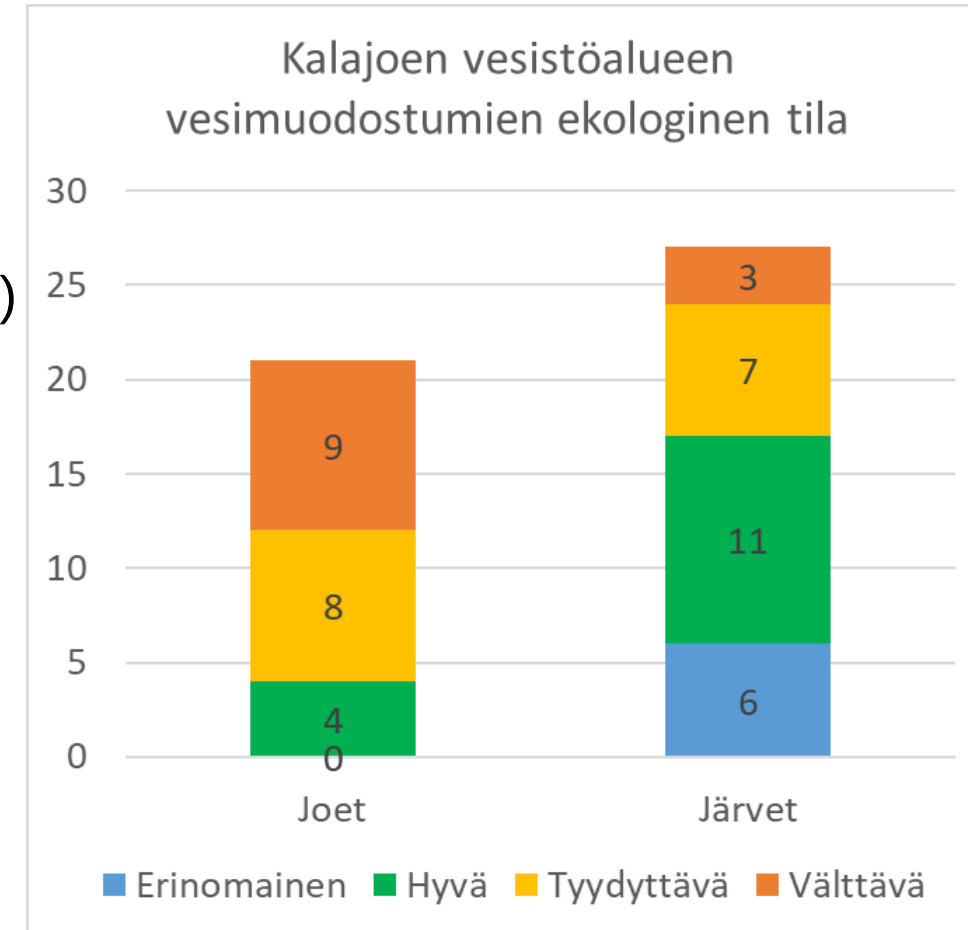
Ekologisen tilan perusteella pintavedet jaetaan viiteen tilaluokkaan ja ne merkitään oheisin värikoodein.

● Erinomainen | ● Hyvä | ● Tyydyttävä | ● Välttävä | ● Huono

- Ekologisen tilan arvioinnin ohella arvioidaan vesimuodostuman kemiallinen tila haitallisten ja vaarallisten aineiden esiintymisen perusteella

Kalajoen vesistöalue

- 48 vesimuodostumaa, joista 40 tarvitsee toimenpiteitä tavoitetilan saavuttamiseksi tai säilyttämiseksi
 - 21 jokivesimuodostumaa (8 voimakkaasti muutettua)
 - 27 järvivesimuodostumaa (1 voimakkaasti muutettu+2 keinotekoista)
- Tilan arvioidaan parantuneen viidellä vesimuodostumalla verrattuna 2. luokittelujaksoon
- Rannikkovedet tyydyttävässä (sisempi) ja hyvässä (ulompi) tilassa

Painetekijöitä Kalajoen vesistöalueella

- Merkittäviä paineita tunnistettu 40 vesimuodostumalla (pl. laskeuma/prioriteettiaineet)
- Hajakuormitus 39 vesimuodostumalla
 - maatalous 34
 - metsätalous 21
- Pistekuormitus merkittävä paine Syväojalla (Hyvä-, turvetuotanto, happamoituminen)
- HyMo-muutos 24 vesimuodostumalla

Pohjavesistä arvioidaan määrällinen ja kemiallinen tila

- Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen alueella n **360 pohjavesimuodostumaa**
 - Riskiarvio ja tila-arvio 2024–2025
- Pohjaveden määrällinen tila arvioidaan hyväksi, jos keskimääräinen vuotuinen vedenotto ei ylitä muodostuvan uuden pohjaveden määrää eikä pohjaveden pinnankorkeus laske pysyvästi ihmistoiminnan seurauksena
 - Lisäksi tarkentavia lisäedellytyksiä
- Hyvään kemialliseen tilaan luokitellaan suoraan ne pohjavesialueet, joilla ei ole ihmistoiminnasta aiheutuvaa riskiä pohjaveden laadulle. Lisäksi hyvään tilaan luokitellaan pohjavesimuodostumat, joissa yhdessäkään havaintopisteessä ei todeta asetuksessa määrättyjen ympäristölaatunormien ylityksiä
- Lisäksi arvioidaan kohteet, joissa ihmistoiminta aiheuttaa riskin pohjaveden laadulle

Pohjavedet Kalajoen vesistöalueella

- 27 pohjavesimuodostumaa
 - Ei selvityskohteita määrällisen riskin kannalta
 - Ei määrällisen riskin alueita
 - 2 selvityskohdetta kemiallisen riskin osalta (Pesokangas, Kantinkangas)
 - 5 riskialuetta kemiallisen tilan osalta (Pitkäkangas Haapajärvi, Pitkäkangas Sievi, Lähteenkangas, Markkula, Eskolanharju (Kannus))
 - 1E –luokka 4 pohjavesimuodostumaa

Mikä ihmistoiminta vaikuttaa tilaan?

- Vuosien 2023–2024 aikana arvioidaan kuhunkin pintavesimuodostumaan kohdistuvat ihmistoiminnan vaikutukset eli **PAINEET**
 - kuormitusmäärät kuormitustyypeittäin (esim. fosforikuormitus) ja kuormituslähteittäin (esim. maatalous)
 - muutokset uomien ja järvien rakenteessa
 - muutokset virtaamissa ja vedenkorkeuksissa
 - vesieliöiden vapaata liikkumista haittaavat rakenteet
- Jos vesimuodostuman tila on hyvää huonompi tai riskissä heikentyä, arvioidaan **MERKITTÄVÄT PAINEET**: mikä tai mitkä ovat ne paineet, joita tulee vähentää, jotta vähintään hyvä tila on mahdollista saavuttaa tai ylläpitää

Toimenpiteiden suunnittelu ja ohjauskeinojen kehittämistarpeet

- Kaikille **MERKITTÄVILLE PAINEILLE** osoitetaan vuosien 2025–2026 aikana kustannustehokkaat toimenpidekokonaisuudet siten, että pintavesien hyvä tila voidaan saavuttaa tai ylläpitää, jos tila riskissä heiketä
- Toimenpiteiden suunnittelu on yleissuunnittelulle tyypillisesti karkeaa
 - järvi- ja jokikohtaiset toimenpiteet tarkentuvat toimeenpanoon liittyvässä yksityiskohtaisessa suunnittelussa
- Niille pohjavesimuodostumille, joissa on tunnistettu yksi tai useampi pohjavesien tilaa uhkaava riski, esitetään toimenpiteet riskin pienentämiseksi tai poistamiseksi
- Esitetään tilatavoitteiden saavuttamisen kannalta tarpeellisia **ohjauskeinoja** tai niiden kehittämistä

Ehdotus vesienhoitosuunnitelmaksi ja toimenpideohjelmaluonnos

- Mm. edellä kuvattujen vaiheiden tiedot kootaan tiivistetysti ehdotukseen vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelmaksi
- Toimenpideohjelmaluonnoksessa esitetään yksityiskohtaisempaa tietoa vesien tilasta ja tarvittavista toimenpiteistä
- Useimmiten tarkin tieto löytyy tietojärjestelmistä, joista pääosassa **PISARA**
- ELY-kohtaiset yhteistyöryhmät käsittelevät vesienhoito-suunnitelmaehdotuksen ja toimenpideohjelmaluonnoksen

Ehdotuksesta ja luonnoksesta kuullaan 2026–2027 kuuden kuukauden ajan, jolloin kaikilla on mahdollisuus ottaa niihin kantaa ja esittää muutostarpeita

Vesienhoitosuunnitelma ja toimenpideohjelma viimeistellään mm. kuulemisessa saadun palautteen pohjalta

Valtioneuvosto hyväksyy vuoden 2027 lopulla
vesienhoitosuunnitelman vuosille 2028–2033